

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

בא ב מיי פיד מהל
מוסרי כפרה ה' 3:

תוספות ישנים

בה לי חומרא רבה מה
לי חומרא זוטא. מינה
דהסבורות הפוסות מלמעלה
לעיל (דף ג:) אמרין
דאי לא קרא אמרין
מסבא לא דמי והכא
משמע איפכא. וע"ק
דא"כ מה קאמר לעיל הכא
אשמין דדמי לאטריך
עליה למיסרה וסקיל וטרי
(א) אלא אטריך למא
חומרא רבה מה לי חומרא
זוטא. וזה לא קשה כי
דמאי משא וממין אינו לי
אם למאי דמליק אדעתין
מעיקרא. אן דוחק הוא
דמ"מ משמע שהסבא
מועלת ודמי דדמי קושין
לדומיה. ונראה דה"פ
ממאי דעליה לאיסורא
דלמא עליה לאיסורא וילף
מינה בעלמא דדמי ל"ת
יש בו כרת דהכי נימא
נאמר כאן בעלמא דמ"ל
חומרא רבה מ"ל חומרא
קולא מו אמר (מ"ל) לא
בעברו וא"כ נאמר ע"כ
עליה לאיסורא דאי עליה
לאיסורא אמאי אטריך
עליה מיפוק לי מלא תבערו
דמי חייב לי מלא תבערו דמי
אלא דמי מדאטריך עליה
ש"מ לאיסורא הוא. וא"ת
ואתא איפכא דודאי עליה
לאיסורא ולא תבערו לא
אתא למימר הא לאו הכי
דמי אלא גנוביה אטריך
דמ"מ ילף מעליה דדמי
ואתא איפכא דודאי עליה
לא תבערו דאי א"כ ל"ת
לגמור דבערה שהיא מימת
ב"ד מאחות אשה ומאשת
אח שאין בה רק איסור
כרת. אבל השתא כי כתיב
לא תבערו ודמי אמרין
עליה לאיסורא דאי עליה
לאיסורא לא אטריך דהא
ילף מלא תבערו דמשמע
הא בעלמא דמי דודאי כל
דבר שיש בו כרת טבל
למיקר מ"מ דמימת ב"ד.

(א) ג"ל הלא אטריך למכבד
עליה דאי עליה כו.

ומה עבודה שהיא חמורה ודוחה שבת רציחה דוחה אותה. הקשה
הר"ר יעקב דאורליי"ש נימא דיו מה רציחה אינו דוחה עבודה
אלא בשב ואל תעשה שבת נמי לא תדחה אלא בשב ואל תעשה וי"ל
לדמיא כרבי טרפון דאמר (ב"ק כה). היכא דמיפריך ק"ו לא אמרין
דיו והא דאמר ליה ריש לקיש לר'
יוחנן צפ' אחד דיני ממונות (פסהדרין
דף לה). ותהא קבורת מת מלוה דוחה
שבת מקל וחומר לא משום דסביר
כר"ט אלא (א) לא מסיק אדעתיה
לחלק בין קום עשה לשב ואל תעשה
כי היכי דלא מסיק אדעתיה הש"ס
צפ' מי שמנו (בכרות דף כ. וס) ורבי
דמהדר ליה שפיר טפי רציחה תוכיח
לדאילו לרבי טרפון ליכא ק"ו ועוד
נראה לומר דהכא דיינין הכי ומה
עבודה דקילא דמיא שבת רציחה
וקבורת מת מלוה דמימרא לא כל שכן
וצמה הס חמורים דעבודה נדחית
מפניהם וצפ' כילד הרגל (ב"ק דף כה.
וס) דאמרו רבין לר"ט דיו ולא דיינין
ומה שן ורגל דקילי חייבים ברשות
הניזק נזק שלם קרן לא כ"ש משום
דאי נעבדי קל וחומר הכי איכא
למפריך טובא דאיכא בן ורגל וליכא
צקן כגון יש הנאה להיוקן:

שנאמר מעם מובחי. ואפי' אם
אין שם כהן אחר ראוי
לעבודה שהעבודה נדחית וא"ת
דלמא התם לאו משום דלציחה
דמיא עבודה אלא משום דגבירא הוא
דלא חוי כדאמרין (בכרות דף ג:) כהן
שהרג נפש לא ישא את כפיו שנאמר
דיכנס דמים מלאו וכ"ש עבודה וי"ל
דע"כ חוי דאין מחלל עבודה דמעם
מוצחי ולא מעל מוצחי ולא ישא את
כפיו חומרא בעלמא הוא ועוד דוקא
לא ישא את כפיו לפי (ט) שהרגו בידו
ואין קטיגור נעשה קטיגור וכדמכתיב
צהורא קרא וצפרישכס כפיכס (י)
תלמוד דאמר ר' אבהו. וא"ת
אמאי אטריך צפרק
אחד דיני ממונות (פסהדרין דף לו).
מוצחי המיוחד לי לנילף דלציחה דוחה
אפילו קרבן צבור תיפוק ליה
מדאטריך לא תבערו לאפוקי מק"ו
ש"מ דלציחה דוחה אפי' קרבן צבור
דדמי שבת דאי קרבן יחיד א"כ ליכא
קל וחומר וי"ל דאי לאו דכתיב מוצחי
לא היה מוקמינן קרא מסבא
צקרבן צבור (י) דכדי לדרוש לא תבערו
לאפוקי מק"ו אלא הוה מוקמינן קרא
צקרבן יחיד ולא תבערו הוה דרשינן
ע"כ לשום דרשא אחריתי (א"ג) השתא
צקרבן יחיד מק"ו דאציי דאמר צפ'
אחד דיני ממונות (שם דף לה): השתא
דאמרנא אין רציחה דוחה שבת אין
רציחה דוחה עבודה מק"ו ומה שבת
שנדחית מפני עבודה אין רציחה
דוחה אותה כו: **ל"פ** שיצא אשם

מכללו יכול לא יהא טעון דמים ואימורים לגבי מוצח ת"ל כו': מצורע לידון בדבר החדש. מה שחטאת מצורע טעונה נסקים
מרי ושאר חטאות אין טעונות לא חשיב דבר חדש ואין קרוי דבר
חדש אלא כשקותר כלו כי הכא דשאר אשמות טעונות כל דם לגבי מוצח ואשם מצורע נותן ממנו לצהונות וכגון אשת אח שנאסרו כל העריות
והותרה סקותר כללו אבל מה שחטאת מצורע טעונה נסקים אין סותר את כללו וא"ת ולמ"ד בריש איזהו מקומן (בבבא דף מט:) דכללו גמר
מנייה יהיו כל אשמות טעונות מתן צהונות וילפו נמי כולהו עריות מאשת אח וי"ל דלא גמר מנייה אלא דבר דלא חדש בו כגון שחטאת לפון
לעבד אבל לענין חידוש לא גמר מנייה דפרש"י התם (ס) דאם כן היה יוצא לידון צדבר החדש כיונא בו ללמד על הכלל כולו [ואין זה חידוש]:
ת"ל

שיהא עוד כשאר הכלל (ובבבא סט). לפי שיצא אשם מצורע. מכלל זאת
מורת האשם, דהוה כתיב בעולוהו ואת דמו זרקוהו על המזבח (סו).

רציחה דוחה אוסה. שאם היה רוצח כהן ורוצה לעבוד עבודה צ"ד
שולחים ומציאין אותו למות אלא א"כ היה על (י) גגו של מוצח ועבודה
בידו: **שנאמר מעם מוצחי סקחנו נמוס.** ולא מעל מוצחי: **ומאי או**
אינו דקאמר. הואיל ומקל וחומר אתיא לדמיא היכי מנינו למימר או
אינו אלא אפי' מיתת צ"ד לא דמיא:
קבורת מה מלוה. דמיא עבודה
מולאחותיו) צפ"ק דמגילה (דף ג:) ואינו
דוחה את השבת אף איני אציל
רציחה דאף על פי שדוחה עבודה
לא תדחה שבת. והאי דהדר אמר או
אינו אלא אפילו בשבת הכי הדר
ואמר קבורת מת מלוה גופה תדחה
שבת כו': **ולמאי דמליק אדעתיה**
למימר מעיקרא. דהאי דאטריך
ליה קרא משום דאי לא כתיביה ה"א
אמי עשה ודמי לא תעשה: **מאי או**
אינו. היכי מני למימר או אינו דלא
דמי צמאי תימי לן דלא תדחה:
אימור דאמרין כו'. היינו דהדר
ואמר או אינו אלא אפי' צמיתת צ"ד
לא תדמי לאו דשבת שהרי יש בו
כרת: **הדר אמר אטו עשה דדמי וכו'.**
היינו דהדר ואמר או אינו אלא אפילו
בשבת: **לאו לא תעשה חמור מיניה.**
שהרי לוקין עליו: **אלא סלקא דעמך.**
לעיל קאי דאוקמינא דהא דאטריך
לא תבערו משום דאי לא כתב רחמנא
הוה מיימין צק"ו ולא משום דאמי
עשה ודמי ל"ת דכרת ועליה (י) למה לי
אלא סד"א כו': **שהיה בכלל** כי כל
אשר יעשה מכל המועדות האלה
ונכרתו (ס) כלל בכל העריות כרת: **ויכא**
מן הכלל לנמד. שאם אין לה
בנים תמיים: **בכלל כל הקדשים**
היו. שכבר כלל כרת צוקון כל
אשם אשר יקרב מכל זרעכם אל
הקדשים אשר יקדישו וגו': **ולמה**
יאלו. צפסוק זה שני: **יאלו קדשי**
צדק הניח. שאם אכלן בטומאת הגוף
פטור: **למה יאסה.** יצמה יבא
עליה: **מי דמי הסס כלל באיסור וכו'.**
איכא למיתני למה יאסה: **הכא פרט**
צהיסור וכלל באיסור. ולא להך דרשא
דמי דהא צדבר החדש יאל לידון:
אלא. להך דרשא דבר שהיה בכלל
ויאל לידון צדבר החדש: **אי אסא יכול**
להחזירו. ולהשמותו כללו ולא להשמות
לכ"ל לו: **עד שיחזירו לך הכתוב.**
הילכך בלאו עליה נמי לא אמי לן
שאר עריות לייבוס: **ושחט את הכזב.**
באשם מצורע כמי' כי כחטאת האשם
הוא. דקין כחטאת כן דין אשם זה:
שאין ס"ל כחטאת. דהא אשם זה אס
לשחיטה צפסוק הלא כבר נאמר בו
ושחט את הכזב במקום אשר ישחט
את החטאת ואם למתן דמים ואכילתו
הרי הוא ככל אשמות בכלל זאת מורת
האשם בלו את אהרן (י) **לפי שיאל אשם**
מצורע. מכלל שאר אשמות: **לידון**
צדבר החדש. שאינו צדבר אשמות
צבהן יד וצבהן רגל והואיל ויאל
מכללו יכול לא יהא טעון דמים

(א) נב' אלו עשה דדוחה
את: (ב) שם בכלל כל
הקדשים היו: (ג) אם
הכא נמי ה"א אשת את
בכלל: (ד) השי" ד"ה
רציחה וכו' היה על גבי
מוצח ועבודה בידו שנאמר
צ"ל והד"א: (ה) תו'
ד"ה ומה וכו' כרי טרפון
אלא דלא מסיק: (ו) ה"ה
תלמוד וכו' צקרבן צבור
כדי כ"ל ואת ד' מתקן:

מוסף רש"י
והוא שלמים בכלל כל
הקדשים היו. אמר
אליהם לדומיהם כל אשם
אשר יקרב מכל זרעכם אל
הקדשים (ויקרא בב) והאי
יקרב ליכא למימר דנגיעה
היא ממש, דנגיעה ליכא
נטילת שמה, דנגיעה
במש' מימת (ד): מכלל
קדש לא תגע, והיינו אכילה
ולא נגיעה, והאי יקרב נמי
מפרש במש' מעילה (י)
דאמי נגיעה אלא דבר
המוכר יקרב, דאמרין
התם א"ר אלעזר וכו' יס
נוגע שהוא חייב אשם
למה נאמר אשר יקרב לומר
שאין חייבין עליו עד
שיובשר ליקרב, כלומר אינו
חייב על אכילתו משום
טומאה עד שיובשר ליקרב

מסורת הש"ם